

REŻYSER OBSADY¹

I. PODSTAWOWE ZADANIA

- 1.1. Reżyser obsady jest kluczowym współpracownikiem Reżysera i Producenta, odpowiedzialnym za opracowanie i realizację koncepcji obsady aktorskiej filmu.
- 1.2. Koordynuje proces wyboru Aktorów, Epizodystów i Statystów, zapewniając spójność artystyczną proponowanej przez siebie obsady z wizją Reżysera i Producenta oraz wymaganiami scenariusza.
- 1.3. Może wykonywać określone zadania uzupełniające w zależności od potrzeb produkcji, takie jak:
 - a) Przeprowadzanie castingów i prób aktorskich w celu oceny potencjału kandydatów.
 - b) Współpraca z agencjami aktorskimi w celu poszukiwania nowych utalentowanych aktorów.
 - c) Negocjowanie warunków współpracy z Aktorami oraz ustalanie harmonogramów ich pracy.
 - d) Koordynacja działań związanych z obsadą podczas całego procesu produkcji.
- 1.4. Do głównych zadań Reżysera obsady należą: dobór Aktorów do ról, dobór Aktorów do siebie (wzajemne relacje ról) i dobór Aktorów do możliwości (zarówno po stronie Aktorów, co może wynikać z różnych ograniczeń, jak i po stronie filmu, co może wynikać z określonych wymagań).

II. ZALEŻNOŚCI SŁUŻBOWE

- 2.1. Reżyser obsady podlega bezpośrednio Reżyserowi oraz Producentowi filmu, realizując ich wytyczne dotyczące koncepcji obsady, ma możliwość zgłaszania własnych kandydatur aktorów dla postaci filmu.
- 2.2. Współpracuje z Drugim reżyserem (najczęściej biurowym, ds. kalendarzówki), Kierownikiem produkcji oraz innymi członkami ekipy filmowej w zakresie możliwości finansowych, organizacyjnych i harmonogramowych przekładających się na możliwości pracy konkretnych Aktorów.
- 2.3. Może kierować pracą Asystentów reżysera i pracą Drugiego reżysera ds. obsady (jeśli taka funkcja istnieje w danej produkcji) oraz innych współpracowników zaangażowanych w proces castingu, zdjęć próbnych i przygotowania Aktorów do ról.

III. ZASTĘPSTWO

- 3.1. W przypadku nieobecności Reżysera obsady, jego obowiązki przejmuje wyznaczony Drugi reżyser ds. obsady (jeśli taka funkcja istnieje w danej produkcji), Asystent reżysera obsady, Drugi reżyser, Asystent reżysera lub inna kompetentna osoba wskazana przez Producenta w porozumieniu z Reżyserem.

IV. PRAWA, OBOWIĄZKI I ZAKRES CZYNNOŚCI REŻYSERA OBSADY

4.1. Ogólne prawa i obowiązki Reżysera obsady

¹ Nowa, samodzielna funkcja, która wyewoluowała z funkcji II Reżysera ds. obsady wraz ze zmianą systemu produkcji w Polsce, szczególnie w produkcjach serialowych w modelu producenckim. Więcej na temat nowych definicji w komentarzu w części V.

- 4.1.1. Reżyser obsady ma prawo i obowiązek uczestniczyć w produkcji filmu od etapu developmentu (rozwój projektu), jeszcze przed skierowaniem filmu do produkcji lub od fazy wstępnych prac przygotowawczych i przygotowawczych, po skierowaniu filmu do produkcji, poprzez okres zdjęciowy, aż po prace związane z montażem i udźwiękowieniem, w zakresie dotyczącym obsady aktorskiej.
- 4.1.2. Reżyser obsady zobowiązany jest do realizacji artystycznych założeń dotyczących obsady filmu określonych w scenariuszu, zgodnych z wizją Reżysera i Producenta.
- 4.1.3. Powinien dokładnie zapoznać się ze scenariuszem, materiałami dokumentacyjnymi, założeniami organizacyjno-finansowymi filmu w zakresie obsady i liczby dni z udziałem Aktorów (tzw. DOODs, czyli *day out of days*), aby zapewnić trafny dobór Aktorów do poszczególnych ról.
- 4.1.4. Odpowiedzialny jest za przestrzeganie harmonogramu i kwoty budżetu przeznaczonego na obsadę, określonego w kosztorysie filmu, dążąc do optymalnego wykorzystania zasobów finansowych, jednak bez kompromisów dla jakości artystycznej.
- 4.1.5. Ma obowiązek informować Kierownika produkcji o wszelkich okolicznościach mogących wpłynąć na opóźnienia lub przekroczenie budżetu związanego z obsadą, proponując jednocześnie rozwiązania mające na celu eliminację tych problemów, konsultując swoje zamierzenia z Drugim reżyserem ds. kalendarzówki.
- 4.1.6. Poprzez staranny dobór Aktorów, przyczynia się do płynnego i zoptymalizowanego przebiegu realizacji zdjęć oraz minimalizacji liczby opóźnień, powtórzeń ujęć wynikających z niewłaściwego obsadzenia ról.
- 4.1.7. Za zgodą Reżysera i Kierownika produkcji, może podpisywać niezbędne dokumenty związane z przeprowadzaniem castingów, zdjęć próbnych oraz z zaangażowaniem Aktorów oraz innymi formalnościami dotyczącymi obsady.
- 4.1.8. Istotą pracy Reżysera obsady jest dobranie odpowiednich Aktorów do ról, poszczególnych kandydatów do siebie (np. z uwagi na relacje, wygląd, wiek, wiarygodność postaci), a także do możliwości produkcyjnych (w tym: organizacyjnych i finansowych).

4.2. Zakres czynności Reżysera obsady na etapie developmentu (w okresie developmentu produkcyjnego)

- 4.2.1. Reżyser obsady współpracuje z Reżyserem i Scenarzystą przy analizie scenariusza, identyfikując kluczowe wymagania dotyczące obsady głównych ról.
- 4.2.2. Reżyser obsady w okresie rozwoju projektu odpowiada za opracowanie koncepcji obsady głównych ról filmu, mogących przyczynić się do wykorzystania kandydatów jako atutu przy przygotowywaniu pakietu producenckiego filmu, uwzględniając charakterystykę postaci oraz wymagania fabularne, a także sondując wymagania organizacyjne i finansowe, które powinny zostać omówione z Producentem.
- 4.2.3. Opcjonalnie przygotowuje karty postaci dla głównych ról, konsultując założenia dotyczące charakterystyki głównych postaci ze Scenarzystą, Reżyserem i Producentem.
- 4.2.4. Konsultuje z Producentem i Drugim reżyserem ds. kalendarzówki (jeśli ten jest na tym etapie zatrudniony) zakres roli i potencjalne okresy realizacji zdjęć.
- 4.2.5. Odpowiada za przeprowadzanie castingów, wstępnych przesłuchań, próbnych zdjęć oraz prób aktorskich w celu oceny kandydatów.
- 4.2.6. Dokonuje rozpoznania w zakresie możliwości terminowych oraz wstępnego rozpoznania warunków finansowych związanych z udziałem Aktorów, kandydatów do głównych ról w filmie, w porozumieniu z Producentem i/lub Kierownikiem produkcji – przekazując im ustalenia w celu podjęcia negocjacji.
- 4.2.7. Współpracuje z Producentem w zakresie możliwości podpisania umowy wstępnej (warunkowej) na udział w filmie lub listów intencyjnych potwierdzających zainteresowanie Aktora daną rolą.

4.3. Zakres czynności Reżysera obsady w okresie przygotowawczym

- 4.3.1. Reżyser obsady współpracuje z Reżyserem i Scenarzystą przy analizie najnowszej wersji scenariusza, skierowanej do produkcji, identyfikując kluczowe wymagania dotyczące obsady wszystkich ról w filmie.
- 4.3.2. Reżyser obsady w okresie przygotowawczym odpowiada za opracowanie koncepcji obsady wszystkich ról w filmie, uwzględniając charakterystykę postaci wynikającą ze scenariusza i decyzji artystycznych Reżysera i Producenta oraz wymagania fabularne, a także wymagania organizacyjne i finansowe filmu skierowanego do produkcji.
- 4.3.3. Omawia założenia dotyczące charakterystyki wszystkich pierwszoplanowych, drugoplanowych, trzecioplanowych i części istotnych epizodycznych postaci filmu z Reżyserem i Producentem.
- 4.3.4. Konsultuje z Kierownikiem produkcji i Drugim reżyserem ds. kalendarzówki zakres ról i potencjalne, estymowane daty dni zdjęciowych oraz ich liczbę w całym filmie, przypadającą na daną rolę.
- 4.3.5. Odpowiada za przeprowadzanie castingów, wstępnych przesłuchań oraz prób aktorskich w celu oceny kandydatów.
- 4.3.6. Dokonuje rozpoznania w zakresie możliwości terminowych oraz wstępnego rozpoznania warunków finansowych związanych z udziałem Aktorów, kandydatów do wszystkich ról w filmie, w porozumieniu z Kierownikiem produkcji i Drugim Reżyserem ds. kalendarzówki – przekazując im ustalenia w celu podjęcia negocjacji.
- 4.3.7. Współpracuje z Producentem i Kierownikiem produkcji w zakresie możliwości podpisania umów na udział w filmie.
- 4.3.8. Współpracuje z agencjami aktorskimi oraz poszukuje utalentowanych nowych Aktorów i innych Odtwórców poprzez różne źródła, takie jak festiwale teatralne czy przeglądy szkół aktorskich.
- 4.3.9. Współorganizuje i nadzoruje szkolenia dla Aktorów, jeśli rola wymaga specjalistycznych umiejętności.
- 4.3.10. Opcjonalnie, na życzenie Reżysera lub Producenta, bierze udział w wyborze i zatwierdzaniu kostiumów i charakteryzacji postaci, a także w szczególnych przypadkach elementów dekoracji obiektu i rekwizytów, które mają bezpośredni wpływ na wiarygodność kreowanych postaci.
- 4.3.11. W przypadku długich okresów zdjęciowych część decyzji obsadowych dotyczących epizodów aktorskich, epizodów nieaktorskich, dublerów kaskaderskich i dublerów niekaskaderskich itp., może ulec zmianie lub z założenia pozostawiana jest na okres zdjęciowy. W takim przypadku Reżyser obsady może kontynuować swoją pracę w okresie zdjęciowym, przy czym ostatecznie decyzje obsadowe powinny zapaść najpóźniej na 14 dni przed pierwszym dniem zdjęciowym danego Epizodysty.
- 4.3.12. Opcjonalnie Reżyser obsady bierze udział w wyborze charakterystycznych statystów do filmu lub nadzoruje ten proces, który decyzją Kierownika produkcji może być dokonywany przez Drugiego reżysera lub Asystenta reżysera.

4.4. Zakres czynności Reżysera obsady w okresie zdjęciowym

- 4.4.1. Reżyser obsady w okresie zdjęciowym kontynuuje współpracę z Reżyserem i Drugim reżyserem ds. kalendarzówki przy analizie najnowszej wersji scenariusza, realizowanej w czasie okresu zdjęciowego, identyfikując kluczowe wymagania dotyczące obsady epizodystów i dublerów w filmie lub innych ról, jeśli te się pojawiły lub jeśli poprzednie wybory lub decyzje obsadowe musiały ulec zmianie.

- 4.4.2. Opcjonalnie Reżyser obsady bierze udział w wyborze charakterystycznych Statystów do filmu lub nadzoruje ten proces, który decyzją Kierownika produkcji może być dokonywany przez Drugiego reżysera lub Asystenta reżysera.

4.5. Zakres czynności Reżysera obsady w okresie montażu i udźwiękowienia

- 4.5.1. Reżyser obsady w okresie montażu i udźwiękowienia w szczególnych przypadkach organizuje próbne sesje nagraniowe Aktorów głosowych, a w ich wyniku proponuje Reżyserowi i Producentowi kandydatów do procesu nagrań postaci występujących w filmie tylko w formie nagrań dźwiękowych (np. narratorów) oraz kandydatów do zmiany głosu postaci (jeśli zajdzie taka konieczność) w postaci postsynchronów i/lub dubbingu.
- 4.5.2. Współpracuje w tym zakresie z Operatorem dźwięku odpowiedzialnym za zgranie w celu zapewnienia spójności między obrazem a warstwą dźwiękową.
- 4.5.3. W przypadku konieczności zastąpienia głosu Aktora występującego w filmie głosem innego Aktora, Reżyser obsady, odpowiada za poszukiwanie odpowiednich zastępców, których barwa i intonacja głosu będą zgodne z charakterem postaci i koncepcją Reżysera i Producenta.
- 4.5.4. Opcjonalnie, najczęściej w przypadku mniej znaczących ról, nadzoruje nagrania w zastępstwie Reżysera, dbając o zgodność intonacji i emocji z oryginalnymi założeniami scenariusza i z materiałami filmowymi z planu.

4.6. Zakres czynności Reżysera obsady w okresie prac końcowych

- 4.6.1. Reżyser obsady w okresie prac końcowych opcjonalnie wspomaga Kierownika produkcji w ustaleniu napisów końcowych związanych z obsadą filmu, w szczególności w zakresie rozpoznania epizodystów i dublerów, których udział został ujęty w ostatecznej wersji filmu.

V. KOMENTARZ

W drodze dyskusji branżowych wykładawców akademickich z zakresu produkcji filmowej z Gildią Polskich Reżyserów i Reżyserek Obsady, powstało opracowanie włączone do jednej z księzek z cyklu „Kompendium produkcji filmu fabularnego” – TOM I: „PRODUKCJA: Zagadnienia organizacyjne”, autorstwa Kamila Przełęckiego. Można tam przeczytać szczegółowo o ustalonej w toku tych rozmów definicji w/w funkcji. Decyzją Producenta jest jej zastosowanie w odniesieniu do umowy o dzieło lub pozostanie przy innej formule ustalania obsady filmu, która ma charakter wspomagający proces, którego autorem jest Reżyser lub Producent.

Kamil Przełęcki

Uznanie efektów pracy Reżysera obsady jako oryginalnego dzieła, z którym wiąże się przeniesienie praw oraz uznanie go jako wkładu twórczego w film jest kwestią przyjętego przez Producenta modelu współpracy i umów zawartych z Reżyserem obsady i Reżyserem filmu. Zgodnie z opinią prawną kancelarii prawnej LSW Producent powinien rozważyć umowę o świadczenie usług, jeżeli w przedmiotowej relacji brak jest własnej twórczości autora (lub jest ona marginalna), występuje powtarzalność czynności, wynikająca ze stałości lub powtarzalności współpracy, co jest szczególnie wyraźne przy osobach współpracujących przez dłuższy czas. Przedmiotem umowy o dzieło jest jednorazowe dzieło, a nie szereg stałych, powtarzalnych czynności. Dzieło musi być wyrazem kreatywności, umiejętności, myśli technicznej i powinno być przedmiotem zindywidualizowanym w samej umowie.

KIPA